

SEGIMON SERRALLONGA I MORER (1930-2002)¹

A l'anterior Anuari Verdaguer 1997-2001, aparegut la tardor de 2002, vàrem tenir ocasió d'introduir-hi la notícia de la mort, el dia 10 d'abril d'aquell any, de Segimon Serrallonga, poeta, traductor, crític, professor, editor, director de la biblioteca de la Universitat de Vic, membre fundador de la Societat Verdaguer i del consell de redacció de l'Anuari. En el present Anuari 2002 li dediquem aquest espai per recordar-ne la vida i l'obra, consagrades a la creació poètica i a l'ensenyament de les humanitats. D'altra banda, els verdagueristes estem fonamentament afectats pel dol de la seva mort, atès que el verdaguerisme de Serrallonga, de primera hora i de primera mà, no sols d'erudició sinó d'afinitats, constituïa una font d'entusiasme per a perseverar en l'estudi de la literatura del gran poeta. Compromès des del principi amb la Societat Verdaguer i amb les seves activitats, havia anunciat la participació en el V Col·loqui sobre Verdaguer amb un estudi sobre el topos de la ciutat en la tradició literària, que no pogué dur a terme. Per això, en l'acte de clausura del Col·loqui, li retérem homenatge fent lectura d'unes notes per a un pròleg a una Antologia d'amors, de Jacint Verdaguer, en què havia treballat fins pocs dies abans de morir. Valgui aquesta nota necrològica d'avui no sols de renovat homenatge, sinó de penyora de l'estudi de Serrallonga verdaguerista.

Segimon Serrallonga i Morer va néixer a Torelló el dia 12 de desembre de 1930. Els pares —Pere Serrallonga i Canyameres i Maria Morer i Bonfill— li transmeteren, amb les creences religioses, l'amor als llibres, a la música i al país. El curs 1933-34 començà d'anar a estudi a l'escola primària pública, després a la privada, fins a onze anys. El curs 1942-43, ingressà al Seminari de Vic. Estudià els cinc cursos

1. Remetem a l'extensa necrologia «Segimon Serrallonga i Morer 1930-2002. Apunts per a una vida i obra», *Estudis Romànics* (2003), p. 523-532, de Ricard Torrents, de la qual aquesta és un extracte. Remetem igualment a les publicacions d'homenatge amb motiu de la jubilació de Segimon Serrallonga: 1) *Miscel·lània Segimon Serrallonga* (Vic: Eumo Editorial, 2001), coordinada per Ramon Pinyol i Torrents, Carlota Torrents i Ferrer i Antoni Tort i Bardelet i amb aportacions —referides a Serrallonga— de Jordi Coca, Ramon Cotrina, Josep Grau, Carles Miralles, Rafael Ribó i Josep Esteve; 2) *Miramargès. Revista de la Universitat de Vic* (núm. 27, desembre 2000), amb la coordinació de Ramon Pinyol, Ricard Torrents i Antoni Tort, la redacció d'Anton Granero, Carlota Torrents i Miquel Tuneu i amb aportacions d'especialistes dels camps freqüentats per Serrallonga: traducció, creació, correcció, edició; 3) *Reduccions. Revista de poesia* (núm. 73-74, febrer 2001), amb col·laboracions de poetes amics seus i d'estudiosos de la seva obra; 4) «Encomi del mestre Segimon Serrallonga», de Francesc Codina i Valls, llegit el 26 de juliol de 2001, en l'acte acadèmic en què Serrallonga va impartir la lliçó de comiat (*Llengua & Literatura*, 13, 2002, p. 489-494).

d'humanitats a la Gleva, on hi havia el seminari menor, i entre 1947 i 1955 els tres cursos de filosofia i els cinc de teologia. Amb els companys llegien i aprenien de memòria versos de Verdaguier, Costa i Llobera, Maragall, Sagarra, Joan de la Creu. El 1945 assistí a Folgueroles al certamen literari i a la festa en homenatge a Verdaguier, amb motiu del centenari del seu naixement. Les primeres poesies de Serrallonga foren escrites a la Gleva. La primera publicada aparegué al programa de la Festa Major de Torelló de 1948 («A Sant Feliu» [patró de la vila], amb el pseudònim Huc de Milany). Paral·lelament als estudis de Vic, aprenia català, idiomes, literatura, piano.

L'any 1951 guanyà un premi al certamen literari anual que organitzava, des de 1944, Joan Triadú a Cantonigròs i que aviat serví per crear afinitats entre el jovent de la Plana de Vic amb interessos literaris i els escriptors consagrats o novells. Però, ja el 1950, quan començava els cursos de teologia, Serrallonga conegué Carles Riba gràcies a la relació d'Antoni Pous, estudiant al seminari dos cursos més jove, amb Joan Triadú, qui els introduí a casa del mestre. L'encontre els canvià la vida. La primera conseqüència de la coneixença de Riba fou la preparació d'un recull de poesies de Pous, de Serrallonga i de cinc companys més del seminari, Josep Riubrogent, Josep Esteve, Josep Junyent, Ramon Cotrina i Josep Grau. A causa de la carta-pròleg de Carles Riba adreçada a Antoni Pous, que havia d'encapçalar el recull titulat *Estudiants de Vic 1951*, els superiors del seminari els en prohibiren l'edició, que hagueren de suplir amb còpies ciclostilades. Aquest grup del Seminari de Vic, al qual s'afegí Ricard Torrents, va confluir amb diversos components de les Antologies universitàries, de Barcelona, com Joaquim Molas, Antoni Comas, Albert Manent, Jordi Cots, i es relacionà amb altres escriptors i artistes de la Plana de Vic de la mateixa generació o més joves, vinculats o no amb la revista *Inquietud Artística* (1955), entre ells els poetes Miquel Martí i Pol i Lluís Solà i Sala i els pintors Joan Furiols i Jordi Sarrate.

Serrallonga fou ordenat capellà l'any 54 i, després de continuar al seminari fins al juny de 1955, els superiors el destinaren a la parròquia de Seva, on exercí de vicari i de mestre de l'escola parroquial fins a l'agost de 1956. A la parròquia de Manlleu —segona destinació— exercí fins al setembre de 1957. Fou una etapa d'experiències religioses fondes, de signe místic i/o de signe metafísic negatiu, que marcaren el futur de la seva vida i de la seva poesia. Serrallonga no tornà més, a partir d'aquell any, al servei parroquial, però no es secularitzà: continuà complint fins dos anys abans de morir els serveis dominicals de la missa i l'homília que tenia assignats a la parròquia de Borgonyà, colònia industrial del municipi de Sant Vicenç de Torelló, i a Saderra, del municipi d'Orís.

L'any 1957 els superiors l'autoritzaren a ampliar els estudis de filologia clàssica a la Universitat Catòlica de Lovaina. Hagué d'interrompre, però, els estudis, afectat de tuberculosi i, sotmès a una operació de pneumectomia, passà dos cursos al sanatori universitari d'Eupen. El 1959 reprengué els estudis i el 1963 obtingué la llicenciatura en filologia clàssica amb un estudi sobre Èsquil, *Les sens de l'expression «par la souffrance la connaissance» dans l'«Orestie» d'Eschyle*. Aquest període li reportà una re/formació sobre la formació rebuda a Vic.

De retorn a Vic el 1963, li encomanaren la vigilància de l'internat del col·legi de Sant Miquel dels Sants. L'any següent fou nomenat professor de llatí, grec i francès

del seminari. També exercí de professor al col·legi de noies de les carmelites verdones de l'Escorial. L'activitat de professor d'ensenyament mitjà als establiments privats de Vic fou l'ocupació principal de Segimon Serrallonga fins a 1980, quan ja havia començat com a professor universitari.

Paral·lelament portava a terme activitats literàries, com la direcció de la revista *Inquietud Artística* (1964-1967); la traducció, com la dels llibres en grec de la Bíblia de la Fundació Bíblica Catalana, *Saviesa i Eclesiàstic* (1968); la creació poètica, sense a penes publicar-ne res; la crítica literària, i també activitats polítiques en la clandestinitat, com la participació en el Partit Socialista Unificat de Catalunya, en l'Assemblea de Catalunya i en el Congrés de Cultura Catalana. L'any 1974 fou un dels detinguts de «la caiguda dels 67», del col·legi de les escolàpies de Sabadell. Aquell mateix any 1974 el seu amic Ricard Torrents li publicà el primer recull de poemes, *Eixarms*, a la col·lecció de poesia «Paraula Menor» de l'Editorial Lumen.

Es produïren canvis importants en els darrers anys seixanta i durant els setanta, tant a l'Església amb el Concili Vaticà II com en la política amb la mort de Franco. El 1970 Ricard Torrents fou nomenat director del col·legi de Sant Miquel i es tancà el seminari major, que passà a Barcelona. L'any 1977 es fundà l'Escola Universitària de Mestres, que seria l'origen del procés de recuperació de la tradició universitària a Vic. L'any següent Serrallonga es matriculà a la Universitat Autònoma de Barcelona, on, després de cursar les assignatures de literatura, que professaven amics i companys seus, es llicencià en filologia catalana, títol sense el qual no podia exercir oficialment a Vic, atès que el franquisme havia invalidat els títols estrangers. A partir dels primers anys vuitanta Serrallonga anà incrementant la dedicació a la docència, a la revista de poesia *Reduccions*, fundada el 1976, que s'adscriví a Eumo Editorial, fundada l'any 1979 en el si de l'Escola Universitària de Mestres. L'any 1979 publicà *Poemes: 1950-1975*, amb pròleg de Joaquim Molas, on aplegava producció de vint-i-cinc anys. El recull, a desgrat de la potència lírica, reconeguda per crítics com Joan Triadó i Joaquim Molas, i del Premi Crítica Serra d'Or 1980, a penes tingué ressò i Serrallonga es retragué de publicar.

El 1983 Serrallonga tancà l'etapa de vint anys de vinculació amb el seminari de Vic, i començà, a partir del 1980 fins a la jubilació el 2000, una etapa de creixent vinculació amb la docència universitària i amb Eumo Editorial, on assessorava col·leccions, revisava i refeia traduccions, i coordinava números de *Reduccions*.

Paral·lelament es posà a publicar amb més assiduitat. De 1977 és la traducció de William Blake, *Les noces del cel i de l'infern*, com també *Poesia antiga*, una selecció de poesia assíria, babilònica, egípcia i hebrea. El 1983 preparà i prologà el *Diari*, de Francesc Rierola i Masferrer, l'any següent tragué la traducció de *Me-ti: llibre dels canvis*, de Bertold Brecht, i el 1987 prologà el llibre de Joan Vinyoli, *Llibre d'amic. Cants d'Abelone*.

L'any 1991 fou nomenat director de la Biblioteca dels Estudis Universitaris, que el 1997 esdevindria universitària de ple dret arran del reconeixement formal de la Universitat de Vic,² i el 1993 se li obrí un nou camp de docència amb la implan-

2. Aquell 1997 s'encarregà de trobar una llegenda que acompanyés l'emblema de la Universitat de Vic: SCIENTIAE PATRIAEQUE IMPENDERE VITAM, *Esmarçar la vida al servei de la Ciència i de la Pàtria*, que procedeix d'un vers, recompost, de la *Farsàlia* de Lucà.

tació de la llicenciatura de traducció. Es jubilà l'any 2000, a setanta anys, i la Universitat de Vic l'homenajà a la Universitat d'Estiu (en el marc de la qual pronuncià, a la Sala de la Columna de l'Ajuntament de Vic, la *Lliçó de comiat*), li atorgà el reconeixement de primer professor emèrit, i li dedicà tres publicacions (veg. la nota 1). Durant l'any i mig d'emeritatge, fins a la primavera de 2002, continuà actiu al departament de filologia, de la Facultat de Ciències Humanes, Traducció i Documentació, i a Eumo Editorial, però la seva dedicació principal era l'ordenació, revisió i preparació dels seus escrits en esguard de la publicació. Se li havia detectat la malaltia l'estiu de 2001, la qual va anar progressant amb rapidesa, i el 10 d'abril Segimon Serrallonga moria a l'hospital de can Ruti, de Badalona. L'11 era enterrat a Torelló.

L'obra de Segimon Serrallonga comprèn la poesia, la traducció, l'edició i la crítica literària. Remetem, en aquest sentit, als repertoris bibliogràfics ja apareguts: Anna Andreu i M. Dolors Comerma, «Bibliografia de Segimon Serrallonga. 1951-2000» (*Reduccions. Revista de poesia*, 73-74, desembre 2000, p. 235-245), i la seva continuació, la «Bibliografia sobre Segimon Serrallonga» (p. 246-248). Ben recentment, però, Serrallonga havia publicat *Poesia antiga* (Barcelona: Editorial Empúries, 2002), a més del breu i contundent *Manifest als joves escriptors*, que llegí a València amb motiu dels Premis Octubre el gener de 2002. I, encara, amb motiu del centenari de la mort de Verdaguier, escrigué «Les ascensions de Verdaguier. De la mitologia a la mística» (*Serra d'Or*, 506, febrer 2002, p. 19-22) i un comentari sobre un fragment del llibre *Al Cel* de Verdaguier (*La Vanguardia*, març 2002), on, entre altres aspectes, destacava, tot valorant l'interès verdaguierà per la ciència astronòmica, «Que nadie hable ya más de un poeta rudo y populista. Es un poeta completo para un pueblo completo, indefinidamente capaz, y un pueblo así necesita de todos los registros de la poesía, del científico también». Aquesta dedicació a Verdaguier al llarg dels anys es féu efectiva en la col·laboració i/o participació en els Col·loquis sobre Verdaguier, des del primer (1986) —en què, a més de formar part del comitè organitzador, va llegir «La figura prototípica femenina de Verdaguier a partir de les *Jovenívoles*»— fins al IV Col·loqui (1995), del qual destaquem, per la demostració d'erudició i de cultura pròpia dels humanistes, la seva ponència «El càntic dels càntics de Verdaguier» (*Anuari Verdaguier 1995-1996*, p. 89-113).

R. T./A. V.